

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

י"ג עיקרים

יסודות האמונה לרמב"ם

הכרת חושית בכל המציאות מכח האמונה

נבין עתה נקודה נוספת. כאשר האדם חי במדרגת החושים לעצמם, יש לו חמשה חושים, ראיה שמיעה טעם ריח מישוש, וכל חוש עומד לעצמו. זה לא כמו חמשה חומשי תורה, שעליהם נאמר "תורת ה' תמימה", שהיא מאוחדת, שלמה. אלא, חמשת חושים נתפסים אצלו כנפרדים, ראייה לעצמה, שמיעה לעצמה, וכן ע"ז הדרך. ולכן גם ייתכן שהאדם רואה ואינו שומע, ויתכן שהוא שומע ואינו רואה, וכיוצ"ב.

לעומת זאת, כאשר האדם חי במדרגה ששורש כל הכרותיו הינם הכרה של אמונה, ומכח כך הוא מכיר כל דבר, מצד כך, כל דבר הופך להיות אצלו לדבר חושי. כאשר האדם במדרגת חמשת חושים לעצמם, יש בכך העלם שהוא יתפוס כל דבר כחושי. וסיבת הדבר, שמחמת שיש לו ה' חושים חלוקים, הרי שכל פעם הוא צריך לגלות חוש אחד על מנת לחוש את הדבר, ולכן החוש הוא איננו דבר טבעי כלפי כל דבר, מחמת שהוא צריך לתת לו יחס רק מכח אחד מה' החושים.

אולם כאשר האדם חי במדרגת אמונה חושית, זה אינו נשאר רק במדרגת אמונה כלפי בורא עולם, אלא הנפש כולה הופכת להיות מציאות של הכרות חושיות. ככל שהאור העליון של האמונה, שזו אמונת האחדות, גלויה יותר אצל האדם, הרי שכל הכרותיו הם תולדות של הכרת אמונה זו. אולם כמו שנתבאר, צריך "הכרת" אמונה דייקא, ולא אמונה בסתמא. ומכיוון ששורש כל הכרותיו זוהי הכרה של אמונה, אזי כל דבר הוא מכיר מכח האמונה, ולכן הוא יכול להתחבר לכל דבר.

ניתן דוגמא על מנת להמחיש כיצד אדם

שחמשת חושיו נפרדים מכיר דברים. למשל, מספרים לפלוני שבמקום פלוני קרה דבר אלמוני. הרי שהוא לא ראה שהדבר קרה, רק שמע, וכעת הוא רוצה להתחבר חושית למה שהוא שמע. אם כח המדמה שלו עובד באופן מהר, הוא מדמה מילתא למילתא, והוא נמצא במקום שהוא שמע, ואם לאו, הרי שהוא אינו יכול להתחבר למה שהוא לא ראה.

אם האדם רואה דבר, הוא מתחבר אליו באופן ברור. אם הוא רק שומע, יותר רחוק שהוא יתחבר. אם הוא רק מריח את הדבר אבל את עצמות הדבר אין לו, ק"ו שאיננו יכול להתחבר. ואם יש לו רק טעם בדבר, כגון שבישלו תבשיל ולקחו את עצם התבשיל ונשאר רק טעמו, הרי שאיננו מכיר את עצם הדבר, אלא רק את טעמו. וכן בחוש המישוש הוא לא רואה את הדבר אלא רק ממשש אותו, והרי שחסרה לו הכרה חושית גמורה בדבר אלא רק מישוש יש לו בו, וכן ע"ז הדרך.

משא"כ כאשר האדם נמצא בחיים ששורשם הוא אמונה, הנפש כולה הופכת להיות מציאות חושית. ולכן, כל דבר שהאדם נפגש עמו נתפס אצלו ממקום של חוש. מצד כך כאשר הוא שומע דבר מה, אפי' שהוא לא היה שם אלא הוא רק שומע, אבל הדברים נתפסים אצלו בחוש בקיומם. ושורש הדבר מהיכן הדבר נתפס אצלו בחוש בקיומם, מחמת שנפשו היא נפש שנקראת נפש חושית, נפש אחדותית שמתחברת לכל דבר וחשה כל דבר. תפיסת הדבר איננה מדין חוש השמיעה כשלעצמו, שהרי חוש השמיעה כשלעצמו איננו תופס את הדבר באופן חושי גמור. אם אדם שומע ניגון, הרי שהוא יכול להתחבר לניגון בחוש, אבל אם הוא שומע שקרה דבר פלוני במקום אלמוני, כיצד הוא יתחבר לשם.

כל הטעויות בבריאה מחמת אי תפיסת המציאות כמות שהיא

לפי האמור יש להבין נקודה נוספת. כל דבר שהאדם חי אותו כמציאות גמורה, הרי שבעצם הוא רחוק מההטעיה. כל דבר שהאדם לא חי את הדבר כמציאות גמורה, הוא קרוב לכל ההטעיות שיש בעולם. כל ההטעיות שיש בעולם הם מחמת חוסר הכרת המציאות. בלשון הפשוטה והברורה ביותר, והנמוכה ביותר, אם האדם היה מכיר את מציאות גן עדן וגיהנם באופן חושי לפניו, בודאי שהוא היה עושה מצוות ולא היה עושה עבירות. מדוע האדם עושה עברות, מחמת שהגיהנם לא נמצא אצלו בחוש.

ובלשון יותר דקה, כל הטעויות, אפילו ששייכות לעוה"ז, לא מצד העונש לעת"ל ולא מצד השכר לעת"ל, אף שבודאי הם אמת, אלא אפילו מצד היחס שקיים בעוה"ז, כל הטעויות שהאדם עושה הינם מחמת שהוא לא תופס את המציאות כמות שהיא. למשל, בני אדם עושים טעויות בענייני משא ומתן, סיבת הדבר היא, מחמת שהם לא תופסים את המציאות כמו שהיא קיימת, זהו מגדל פורח באוויר שעליו הוא בונה עוד קומה ועוד קומה, בלתי לתפוס את המציאות כמו שהיא קיימת.

היכן הוא עומק הכח בנפש לתפוס את המציאות כמות שהיא. בודאי שיש אנשים שיש להם חוש טבעי שהם יותר קולטים את המציאות כמות שהיא, ויש אנשים שבאופן טבעי פחות קולטים את המציאות. אולם בשורש השורשים, כפי מה שנתבאר עד כאן, אם אדם מחובר לכח האמונה בשורשו הפנימי, הרי שהוא כל הזמן חי מציאות, כל חייו הם חיי מציאות. לא שיש לו יחס רק לבורא עולם באופן של הכרה חושית, מי שחושב כך זהו אדם שאמונתו איננה אמונה אמיתית, ולכן היחס שלו כלפי בורא עולם זהו יחס נבדל מהיחס כלפי שאר המציאויות הקיימות.

המספיק לעובדי ה'

נתבאר לעיל שישנה התבודדות חיצונית והתבודדות פנימית. עד כאן עיקר דברי ר"א בן הרמב"ם היו לבאר את ההתבודדות הפנימית, מעתה הוא יסביר גם את ההתבודדות החיצונית.

והתבודדות החיצונית יש שתהיה שלמה, כגון על- ידי ההתרחקות מחיי הכרך והסתגרות במדבריות והרים ומקומות שאין בהם ישוב, ויש שתהיה חלקית בלבד, כגון ההסתגרות בבית פנימה.

ר"א בן הרמב"ם מגדיר שבכללות ישנם שני סוגים של התבודדות חיצוניות. האחת, שהאדם מסתגר במקום ריק מבני אדם, כגון במדבריות והרים, ומקומות שאין בהם ישוב. והשנית, שהאדם מתבודד בתוך ביתו.

ויש לבאר מהו ההבדל בין התבודדות במקומות שאין בהם ישוב כגון מדבריות והרים, לבין התבודדות בתוך ביתו. ר"א בן הרמב"ם מגדיר שהתבודדות במקום שאין שם בני אדם הינה "התבודדות שלמה". וההתבודדות שהאדם מתבודד ביתו הוא מגדיר כ"התבודדות חלקית".

בפשיטות ביאור החילוק הוא, שאם האדם הולך למדבריות ולהרים יתכן שהוא לא יפגוש שם אף אדם, אבל אם הוא נמצא בביתו על דרך כלל הוא פוגש שם בני אדם, ולכן במדבריות והרי זהו התבודדות שלמה, ובתוך ביתו זהו התבודדות חלקית. אולם, גם זה בדקות אינו מוכרח, שהרי גם במדבריות והרים יתכן שיעבור מאן-דהו. וכן להיפך, גם בהתבודדות בביתו יתכן שהוא אדם בודד וגלמוד, שסגר את דלתות ביתו, ונמצא שם לבדו.

לפיכך, גדר החילוק הוא דק יותר. כאשר האדם מתבודד במדבריות ובהרים ובמקומות שאין בהם ישוב, מהותו ותפיסתו של המקום היא בתפיסה מבודדת, נבדלת מבני אדם. אולם כאשר האדם מתבודד בביתו, אפילו אם הוא יסגור את חלונות ביתו ויחשיכם, שכידוע כן היה נוהג לעשות הגר"א, בשעה שהוא היה לומד בביתו הוא היה מכסה את כל החלונות שלא יכנס אפילו אור החמה לתוך ביתו, שהרי גם אור החמה מושפע ממה שקורה בחוץ. אולם אפילו אם האדם יעשה כן, אבל סוף-סוף הבית הוא מקום של יישוב בני אדם, גם מהצד הסגולי והרוחני שבו, וגם מצד המודע והתת-מודע של האדם. כאשר האדם נמצא באמצע המדבר או בהר, מקום המבודד מבני אדם, ואין שם בני אדם, ואפילו במרחק ראייה הוא לא רואה בני אדם, והוא

פרק ו' | האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

אם אין גילוי של רצון אצל האדם, אז אין אפילו תחילה של דבקות! אבל אפילו אם יש גילוי של רצון אצל האדם, ואז יש כבר תחילת כח המדבק באורייתא מלשון הוראה, מלשון רצונו, אבל מכיון שכל שאר הרצונות הנמצאים בליבו של האדם שהם אינם לעשות רצון הבורא, רצונו לעשות את רצונך אבל מי מעכב שאור שבעיסה ושיעבוד מלכויות, הרי שיש כאן התגלות של הרבה רצונות אחרים של שאור שבעיסה ושיעבוד מלכויות, והרי שכל הרצונות הללו מהווים חציצה ומסך מבדיל שאינם מאפשרים להתדבקות ברצון לעשות את רצונו יתברך בפועל וע"י כך להיות דבוק ברצון הבורא!!

אם האדם כלל לא מעורר את רצון הבורא בקרבו, הרי שאין לו על מה שתחול כלל הדבקות. אבל אפילו אם הוא מעורר את רצון הבורא בקרבו, ויש כאן תחילת גילוי של דבקות מתוך אותו רצון של הבורא, אבל כיון שכלל קומת ליבו מלאה ברצונות אחרים, וביתר דקות ברצונות שסותרים לרצון הבורא יתברך שמו, על תאמר אי אפשרי אלא אפשרי ופשי אלא מה אעשה ואסרה עלי תורה, הרי שיש כאן רצונות הפוכים בשיעור מסוים אצל כל אדם, לפיכך ההתדבקות ברצונו יתברך שמו היא איננה התדבקות שלמה ברצון!

ובעומק צריך להבין, שכפי שיעור טהרת ליבו של אדם משאר הרצונות, וההתגלות באופן גלוי של רצונו לעשות רצונך, כך השיעור של הדבקות בשעה שהאדם עוסק ברצונו יתברך שמו שהוא נדבק רצון ברצון, ורעותא ברעותא נדבקין אהדדי!! ככל שהלב של האדם טהור יותר, נקי יותר משאר הרצונות, הרי ראשית יש כאן העלם של רצונות אחרים, ואז זה גורם לידי כך שהרצונו לעשות רצונך הולך ומתגדל, הולך ונעשה זך יותר, בהיר יותר, מאיר יותר בנפשו של האדם, ועל ידי כך שהרצון לבורא - הרצונו לעשות רצונך מאיר יותר בנפשו של האדם, אז באופן גלוי הרצון הזה מצא מין את מינו ונעור, ונדבק רצונו ברצון הבורא יתברך שמו!!

ולפיכך, ככל שיש לב טהור ברא לי אלוקים, כך כח הלב חכם שמתגלה באדם מכח ההתגלות בדבקות ברצונו יתברך שמו.

התבאר א"כ בדברי הנפה"ח כיצד "בזה הוא דבוק בו יתברך שמו ממש כביכול כי הוא יתברך ורצונו חד כמ"ש בזוהר..". ■ המשך בע"ה בשבוע

המספיק לעובדי ה'

לא שומע בני אדם, האדם מגיע בנפשו למקום פנימי שהוא מרגיש את עצמו נבדל. לעומת זאת, אפילו אם האדם נמצא במדבר, אבל עוברים מטוסים מעל ראשו, מחמת שזהו המסלול שהמטוסים נוחתים וממריאים דרכו, אע"פ שהוא נמצא לבד, אבל הוא לא מרגיש מבודד. לא מדין רשות היחיד שעולה עד לרקיע ולכן גם המטוסים נמצאים ברשות היחיד שלו, אלא עצם כך שהוא חש שיש כאן מעבר בני אדם באיזה שהוא מקום, הוא כבר לא מרגיש מבודד.

אם אדם היה מגיע למקום, ובעל רוח הקודש היה אומר לו שלא דרך כאן אדם מעולם, או שלחלוּפין הוא היה אומר לו שזהו מקום שבעצם שגרו כאן לפני אלף שנים והייתה כאן רשות הרבים של ששים ריבוא, הרגשת ההתבודדות שלו הייתה שונה.

כאשר האדם נמצא בביתו, אפילו אם הוא הגיף את דלתות ביתו והחשיך את חלונותיו בתריסים, אבל בתחושת נפשו הוא נמצא בין בני אדם, ולכן קשה מאד לנפשו להגיע להתנתקות. אמת הדבר שכלל שההתבודדות של האדם היא פנימית יותר, אפילו אם הוא נמצא במקום שיותר קרוב לבני אדם, פנימיותו מסייעת לחיצוניותו להתנתק יותר. זה לא תלוי רק בחיצוניות, אלא זה תלוי גם ברובד הפנימי, מהו השיעור שהאדם מבודד בפנימיותו. אולם כהגדרה מצד החיצוניות עצמה, אם האדם נמצא במדבריות והרים, נפשו מרגישה יותר מנותקת מצד המודע והתת-מודע. לעומת זאת כאשר האדם נמצא בביתו, הוא מרגיש שהוא נמצא בין בני אדם, רק שהוא מתבודד.

יתר על כן, גם מהצד הסגולי הרוחני שבדבר, כאשר האדם נמצא במדבריות והרים וכדומה, בני אדם באמת לא מסתובבים שם, ולכן הקליטה של המקום לא קולטת שם בני אדם, וזהו מקום מבודד יותר בעצמותו. אולם כאשר האדם נמצא במקום שבני אדם נמצאים, אפילו אם הוא לא יודע שהם נמצאים שם, אבל מתקיים בו "אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי" [כמ"ש הגמ' במגילה (ג' ע"א)], שהמציאות הפנימית שלו חווה את עצם כך שיש כאן בני אדם. ואפילו אם סגר את עצמו בד' מחיצות ותקרה, ויש למקום דין של רשות היחיד, והוא הגיף דלתות והחשיך את המקום, אבל המציאות הפנימית שלו חשה שהוא נמצא בתוך בני אדם, אפילו אם הוא לא יודע כלל שיש כאן בני אדם. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא- מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי

פרק ה' | כח הזכרון

אך כאמור, יש את הזיכרון שישודו הוא כח הבינה, הזוכר את הענין מכח הבנת הענין ומהלכו. והוא הזכרון השלם ועיקר הזכרון שצריך להיות, כיון שכאשר החכמה נקלטת בנפש האדם היא נמצאת בחיצוניותה, משא"כ הבינה נבנית ונקלטת בעומק הנפש, ומאחר ושורש הזכרון הוא כפי החקיקה בנפש לכן הזכירה שמכח החכמה היא פחותה אצל רוב בני"א. זולת אלו שחיים במוחין דגדלות ואצלם חכמה בבחינת ראייה, וכאדם הרואה את העומדים לפניו כך הם רואים חכמה, ולכך זיכרונם קרוב. ובדקות, זהו פנימיות הזכירה- מלשון "זך", שמן זית זך מאיר, ולכן הוא זוכר וזו אינה זכירה כפשוטו.

ככל שהדברים יותר בהירים ונהירים לאדם, ובנוסף לכך הם בנויים במהלך של בנין זה על גבי זה, כך עומק נקודת הזיכרון שנבנה באדם. ונחמד ונדגיש, שאין הכוונה רק למה שהאדם זוכר את מהלך הדברים כשלב על גבי שלב בעלמא שזו חכמה שבבינה. אלא הוא זוכר את סברת הדברים, את תוכני הדברים, את יסודי הסברות, ואת בניינם. וככול שהדברים האלו עומדים בנפשו של האדם יותר בבהירות בשעת עיסוקם, כך כח הזיכרון שמתגלה בנפש האדם, הולך ונעשה גדול יותר.

גדילה בכח הזיכרון

בקטנותו של האדם הזכרון שמכח הבינה קטן מאוד, מפני שכח ההתבוננות שלו קטן, וכפי שהתבאר בארוכה לעיל (פרק ד') בשלבי הבנין של ההתבוננות. וכיון שכח הבינה אצלו הוא במדרגה קטנה של תבונה ואין אצלו גילוי של הבנה שלם, לכן הזיכרון שנבנה מכוחו הוא קטן.

ולפי"ז נבין, שגם כאשר האדם גדל ולומד תורה, ברוב המקרים אותו כח של זכרון שהוא הכיר בקטנותו משמש אותו בגדלותו והוא עיקר הזכרון אצלו. ואם האדם לא מגיע להכרת הנפש הבהירה, הוא ממשיך את כח הזכרון של הקטנות לימי גדלותו, וזה משאיר אותו קטן ומונע ממנו לגדול!

עיקר כח הזכרון שמתגלה אצל האדם בימי הקטנות, הוא מכח של ציור ומכח של חכמה. וכפי שהוזכר, אצל רוב בנה"א בהמשך החיים אין לכח הציור הרבה גילוי ככח עיקרי. ואם האדם לא ישנה את הדברים באופן מודע, ויבנה את כח הבינה ככח עיקרי, הוא יישאר כל ימיו עם הזכרון המועט שמכח הציור, ועם הזכרון שמכח החכמה שגם הוא בהיותו שטחי מאוד לכן ברוב המקרים גם קטן מאוד. (אם כי יש אנשים שזכו כמתנת שמים לזכרון חזק של חכמה). ועל כן, האדם צריך לגדול בקומת הזכרון ממה שהיה לו בקטנותו, שהזכרון יגדל, וכפי שיעור הבינה שיהיה לו בהבנת הדבר לעומקו כך תהיה גדילתו בכח הזיכרון. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא- מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך

מגילה (ו ע"א) - כי נח נפשיה דרבי זירא, פתח עליה
ההוא ספדנא. ארץ שנער הרה וילדה, ארץ צבי גידלה
שעשויעה, אוי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה.

ועיין משך חכמה (ויחי, פ"נ), וז"ל, ר"ל, כי אם הצדיק
מת מתוך זקנה ומחלישות, מתחילה מרגישים ההפסד
מהתועלת ממנו הרחוקים, וכשנחלש יותר ג"כ
הקרובים, וכשמת גם מעירו. אבל אם מת פתאום, אז
עדיין שמעתתיה מבדרן בעלמא, רק הקרובים מרגישים
תיכף. וזה שאמר "אוי נא לה", פירוש שבטבריא
מרגישים תיכף ההעדר, ולענין התועלת היו המאחרים,
כמ"ש ארץ שנער הרה וילדה וגו', והבן.

והיינו שיש באבדת צדיק ב' חלקים. א. אבדה לקרובים.
ב. אבדה לרחוקים. וזהו אבד, אב-ד. אב - לקרובים
שהוא אב להם, שורש הקרבה. ד - לרחוקים, בחינת ד'
כנפות הארץ, ריחוק. והוא בחינת אור פנימי ואור מקיף.
אור פנימי - קרוב. אור מקיף - רחוק. ובשעה שהאדם
מת נעשה הפנימי מקיף, שנשמתו יוצאת מגופו ונמצאת
סביבותיו, בבחינת "נפשו עליו תאבל", שנמצאת עליו
סביבותיו, כמ"ש רבותינו. וזהו אבדה לקרובים. ואח"כ
מסתלק ונאבד אף האור מקיף, וזהו אבדה לרחוקים.

והנה מהות האור מקיף, שמקיף סביבות הדבר ושומר,
אור של שמירה. וז"ש אבדה "כלי" חמדתה, כלי דייקא.
וכמו שביאר בספר מראות הצבאות (אבן העזר, ס"ז,
ליקוטים), וז"ל, אבדה כלי חמדתה, ר"ל שהיה כמו הכלי
שמשמר ומגין על מה שבתוכה, ומעתה לא יהיה מי
שיגין עליהם.

והנה נודע מחז"ל, שהתורה בבחינת מזון לאדם לחם
ומים וכו', אור פנימי. לעומת המצוות שהם אור מקיף
לאדם סביבותיו, לבוש. וזהו בחינת רקת כמ"ש שם,
רקת זו טבריא, וכו', ולמה נקרא שמה רקת, שאפילו
ריקנין שבה מלאין מצות כרמון. ועיין בדרשות מהר"י
מליסא (הספד על שני חכמי הדור), וז"ל, נקרא רקת
על שלא היו דרין שם באותו זמן רק אותן שאינן בני
תורה. שעליהם נאמר (סנהדרין לו ע"א), שמלאים מצות
כרמון. והיינו שיש להם רק מצוות, אור מקיף, ואין להם
תורה, אור פנימי. ולכך דייקא עליהם נאמר אבדה "כלי"
חמדתה. כי אבדו אור המקיף שהיה להם מר' זירא.

המומלץ למעשה הוא שכל אחד ירשום את אותם דברים שהוא
מזהה שהם נעשים אצלו מתוך הרגל.

בשיעור הקודם התבאר, שכל אחד צריך להתבונן בפעולותיו מה הם
הרצונות שיכולות להוות מניע למעשים ומה הם הרצונות שבאמת
היוו גורם לעשיית המעשה, כעת נוסיף לאותה התבוננות נקודה
נוספת, שבה אנו מתבוננים: האם המעשה (כולו, רובו, או חלקו)
נעשה מתוך הרגל ללא התגלות כח הרצון. ואפי' שהמעשה הוא
נכון, ואפי' שהוא מעשה של מצוה, צריך להתבונן האם סיבת עשייתו
היא כח ההרגל.

ככל שנזהה יותר ויותר דברים שאנו עושים מתוך הרגל, ראשית
נגיע למודעות עצמית יותר בהירה על כח ההרגל שבנפשנו המוליד
את הפעולות שאנו עושים. עצם המודעות הזו להיות מודע להיקף
ולעומק הפעולות שמכח ההרגל זהו שלב ראשון.

השלב השני בעבודה המעשית הוא: לאחר שזיהינו את הדבר שאנו
עושים מתוך הרגל, צריך להתבונן האם אנו רוצים לעשות את אותו
דבר או לא. אם נגלה שאין לנו בזה שום רצון (ואין צורך לעשותו)-
נפרוש מעשייתו. ואם נגלה שיש לנו בזה רצון- צריך לעורר את
נקודת הרצון שהיא תהיה סיבת הדבר ולא ההרגל.

וכך בהדרגה נקטין את כח ההרגל שבנפש. ומתוך כל המעשים
שעשינו עד כה, את חלקם נחליט לא לעשות מפני שהתברר שאין
לנו בהם שום רצון ואין צורך לעשותם, ואת אותם מעשים שצריך
לעשות אלא שעשינו אותם מתוך הרגל מעתה נעשה אותם מתוך
מודעות ורצון. ובכך נגדיל את שטח כח הרצון שבנפש למקום
שקודם לכן הוא לא התפשט לשם.

א"כ הוספנו בשיעור זה עד כה ודברנו בנקודה היסודית שהיא כח
ההרגל. במודעות היכן כח ההרגל שולט בנפש. בהכרת היקף הכח,
עומקו, ותוקפו. ובאופן המעשי, למדנו לקחת כל פעם עוד ועוד
מעשים שאנו עושים ולבדוק: האם באמת רצוננו לעשות את אותם
מעשים או שהם נעשים מתוך הרגל בעלמא. את המעשים שיש
לנו בהם רצון נמשיך לעשות אותם, אך מכח התגלות הרצון ומתוך
מודעות וחיבור לרצון. ומהמעשים שאין לנו בהם רצון ואין צורך
לעשותם נפרוש. ועיי"כ אנו מקטינים את שליטת ההרגל בנפש,
ומגדילים את שליטת קומת הרצון, והאדם נקשר לעצמו מכח רצונו
ומחובר לעצמו בתוקף גדול יותר. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים

בלביפדיה אבד

מגילה (טו ע"א) - ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, צדיק אבד, לדורו אבד. משל לאדם שאבדה לו מרגלית, כל מקום שהיא מרגלית שמה, לא אבדה אלא לבעלה.

ובזוה"ק (בשלח, נו ע"ב) אמרו, הצדיק נאבד לא כתיב, אלא הצדיק אבד, וכו'. אבד בתרי סטרי, חד דלא שארן ביה ברכאון כד בקדמיתא, וחד דאתרחיקת מניה בת זוגיה דהיא כנסת ישראל. והיינו שנאבד השפע של הצדיק, וכן נאבד הכלי המקבל את שפעו. וז"ל הפנים יפות (עקב, י, ו), כי בודאי נשמת הצדיקים עולה למעלה, רק כיון שאין נשמתו אחוזה בגוף אבד לדורו. ומצד האור הפנימי שנסתלק נאבד השפע לדורו, ומצד האור מקיף, נאבד כח השמירה, כמ"ש במהרש"א שם, וז"ל, כווננו בזה על השארות הנפש של הצדיק, ואינו אבד במיתתו אלא לדורו שהיה מגין עליהם. ולכך אמרו (סנהדרין ק"ג ע"ב) צדיק אבד מן העולם, רעה באה לעולם.

אולם מה שלתחתונים יושבי העוה"ז הוא אבדה, לעליונים זהו השבת אבדתם. וכמ"ש בהפלאה (כתובות קד ע"א), אראלים ומצוקים אוחזים בארון הקדש וכו'. ענינו מפני שדימה הכתוב פטירת הצדיק לשקיעת השמש, כמ"ש בפסוק וזרח השמש, עד שלא שקעה שמשו וכו'. והטעם משום דאמרינן במגילה (טו ע"א) צדיק אבד לדורו אבד, משל למרגלית וכו'. וכן הוא בשמש שבשקיעתה לא נפחתה מלהאיר, אלא כשהיא מתחת לארץ ואין רואין אותה (ומאירה למקום אחר), וז"ש הכתוב, ובא השמש אל מקומו שואף זורח הוא שם. וכן הוא בצדיק שלא נחשך שמשו ומאיר לעליונים ושמחים בתורתו, כמפורש בכמה מקומות.

וגדר מיתת הצדיק הוא "שינוי מקום". אבדת מקומו בעוה"ז, והשבתו למקומו בשורשו. וכמ"ש בכלל המצות (כרת), וז"ל, ואל יעלה בדעתך כי לשון אבדן האמור כאן היא לשון כליון כמו שחשבו קצת, אלא כמי שאובד ממקומו, שבכל מקום שהוא הולך נקרא אבדה, אבל מצויה היא בעולם, אלא שהיא נאבדת ממקומה. ועל הדא גרסינן בפ"ק דמגילה, הצדיק אבד, א"ר אלעזר ב"א חנינא, צדיק אבד לדורו אבד, משל לאדם שאבדה ממנו מרגלית כל מקום שהולכת מרגלית היא ולא אבדה אלא לבעלה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי

וירא | ד-ח

האחד בא לגור. אחד, א-חד. הנה נודע מתורתו של המהר"ל שאות דל"ת מהותה פיזור, בחינת דל"ת כנפות הארץ, שהם הקצוות הרחוקים ביותר זה מזה. ולפ"ז י"ל שאות חי"ת ענינה גילוי בכל קצה את הפכו, ועי"ז נעשה מדל"ת חי"ת. וכאשר בכל צד מתגלה הפכו, זהו שורש האחדות, אחדות כל ההפכים. וזהו סוד מהות האחד, א-חד.

וזהו בחינת חסד, חד-ס, והיינו שהחסד נובע מאהבה בגימט' אחד, כנודע. וכן תולדת החסד אהבה, שמחבר נותן ומקבל, ונעשים אחד. וכאשר מתאחדים נעשה חדוה, חד-וה. והוא בחינת ו"ה בשם הוי"ה. וכן חסידה, חסד-יה, י"ה שבשם הוי"ה. והנה אמרו חז"ל ולבן שנים מחלב, גדול המלבין שנים לחבירו ממשקהו חלב. ומלבין שנים, בחינת נחמד, נם-חד, שמאיר בפניו אור האחד.

ובאמת עיקר גילוי האחדות נגלה בשורש, בהתחלה. וזהו בחינת אחד, א-חד, היינו באל"ף, בראשית נגלה אחדות הכל. וזהו בחינת חדש. חד-ש. כי התחדשות היינו התחלה חדשה, ולכך מצד היותה התחלה נגלה בה האחדות.

וכן מצד האחרית נגלה האחדות, והוא בחינת דחק, דח-ק. והיינו שהאחרית סוף ההתפרטות, אולם מפני הדחק מתאחדים. והדוגמא הברורה לכך, "מעמיד עליהם מלך קשה כהמן", והיינו שמכח הצרה נעשים "עם אחד".

ופנים נוספות לאחדות הוא מכח הסיתום. כי כאשר הדבר גלוי, נראה הפרטים, ואזי נעשה בחינת התפרטות. אולם כאשר הדבר סתום וחתום נראה כאחד. וזהו בחינת חידה, חד-יה. והיינו שהחידה היא דבר סתום הנראה כאחד. ולהיפך, כאשר נגלה אור השורש המחבר כל הפרטים יחדיו נעשים כאחד, וזהו בחינת בדלח, בל-חד. אבן טובה שע"י נעשים אחד. והיה חקוק בו זבולון, מלשון זיבלני אישי. ומצד הרע נעשים כאחד מחמת השחד, ש-חד, חיבור דקלקול, אחדות של מדמה.

וכשם שיש ד-ח דאחדות, כן יש ד-ח דפרוד. ומהותו שכל אחד מדל"ת קצוות נגלה בו ההיפך, אולם לא כללות ההפכים, אלא ההתנגדות שבדבר, וזהו הפרוד הגמור.

והוא בחינת פחד, פ-חד. שע"י הפחד מחד נעשים אחד, אולם מאידך כל אחד נבדל מזולתו. בבחינת דחה, דח-ה, שכל אחד דוחה ונדחה ע"י זולתו. כי ע"י הפחד נעשה כל אחד חרד לעצמו, חרד, חד-ר. ואזי כל אחד דוחה ודוחף לחבירו. דחף, דח-ף. וכאשר כל אחד לבדו ישכון אזי נעשה בחינת כחד, מלשון הכחשה, שמכחיש את זולתו, ונעשה כחוש לעצמו.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אחד, חדל, חידה, אחיהוד, אחשדרפנים, כחד, פחד, קדה, חדוה, חדר, חדש, חסד, שחד, דחה, דחוף, בדלח, חמד, חרד, נחמד, נח, יחיד, דחק, הדיח, צלפחד, חדד, חדקל,

חסידה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליטי"א במיוחד לעלון זה

אור א"ס

אדר, א-דר. אלופו של עולם, אור א"ס, דר בתוך העולם. והוא ית"ש נקרא אדיר האדירים (עיין אברבנאל, ישעיהו, י"א, ד"ה ואחרי). ואמרו (מנחות נג ע"א) יבא אדיר, ויפרע לאדירים, מאדירים, באדירים. אדיר זה הקב"ה, דכתיב אדיר במרום ה'. ויפרע לאדירים, אלו ישראל, שנאמר ואדירי כל חפצי בם. מאדירים אלו המצרים, דכתיב צללו כעופרת במים אדירים. באדירים אלו מים שנאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים. ועיין פסיקתא זוטרתא (בשלח טו, י) בלשון אחר קצת. ועיין שבועות (לה ע"א) הגדול הגבור והנורא האדיר, וכו', הרי אלו נמחקין. ועיין בתיקונים (קכ ע"ב) אדירירון, עלה אתמר קומה אדיר ירון, ואית ממנא תחות ידיה דאתקרי אדיר אדירים. ועיי"ש בגר"א. ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן אופן ריב).

שערות

לתתא משתלשל ונעשה שעורים. ואמרו (סנהדרין יח ע"ב) אם בכיר ולקיש כחדא יינץ, דין הוא אדר, ואם לאו, לית דין אדר. ופרש"י, אם יהא חום בקרקע ויצמח זרע הבכיר והאפילה יחד, חיטין שנזרעו בראש החורף, והשעורין שנזרעו עכשיו, דין הוא אדר.

ועוד. עיין שער הכוונות (דרוש קבלת שבת, מזמור הבו לה) מקולות מים רבים אדירים משברי ים, שהוא בשערות, כמ"ש אדיר במרום ה' שהוא מלשון האדרת והאמונה, ומלשון אדרת שער, כי כבר ידעת כי או"א אתכלילו במזלא דדיקנא דא"א, וזה המזלא נעשה בחינת מלבוש ואדרת אל או"א. ועיין ספר הליקוטים (תולדות) אדירים משברי ים, לשון שער, וכו', ר"ל כשנבקע הכלי ובוקע האור ויוצא לחוץ יוצא באדירים שהם השערות.

צמצום

מצרים לשון מיצר, צמצום. ואמרו (מנחות נג ע"א) מאדירים אלו המצרים, דכתיב צללו כעופרת במים אדירים.

אזן

אח"פ, ע"ב דס"ג, בחינת טעמים, כנודע. ואמרו (תיקונים, מז ע"א) אדירים משברי ים, אלין טעמי דאוריתא, דאתמר בהו, כל משבריך וגליך עלי עברו, ואלין אינון, זרק"א, מק"ף, שופר הולך, סגולת"א.

וכנגד אח"פ איכא דיקנא כנודע, י"ג תיקוני דיקנא. ועיין ליקוטי תורה (תהלים), מים רבים אדירים, שקאי עליהו, שהוא סוד אורות היוצאין מן הדיקנא בסופו בסיום הנימין, ושם פיות הנימין.

קו

דבק בגימט' קו, שע"י נעשה דבקות הנאצל במאציל, בא"ס. עיין מרכבת המשנה (אבות, ו, ט) וזהו אמרו ואדירי כל חפצי בם, כלומר מצד שהם דבקים בו, הם אדירים ונצחיים, וכל החפץ שיש לי הוא דבק בהם.

חוטם

עיין ליקוטי תורה (טעמי המצות, ד"ה מצות קדוש החודש) אדר הוא בחינת חוטם דזעיר. ואדר שני בחינת פה דזעיר. ועיין שער דרושי ר"ה (דרוש ד'), בשער הכוונות.

עיגולים

כתיב (במדבר כא, לג) ויצא עוג (לשון עיגול, כנודע) מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי. אדרעי, אדר-עי. עי - ר"ת עיגולים יושר. ואמרו (תענית כג ע"א) פעם אחת יצאו רוב אדר ולא ירדו גשמים, שלחו לחוני המעגל, וכו', עג עוגה ועמד בתוכה, וכו'. וע"ש כן נקרא "המעגל", לשון עיגול, וזה היה בסוף אדר.

תפלה בפה. ואמרו בזוה"ק (שמות, ר"ב ע"א) ה' אדונינו מה אדיר שמך וגו'. דא היא צלותא וסלקא על כל אינון רקיעין.

עינים - שבירה

אדירים משברי ים, לשון שבירה. עיין אבן עזרא (דניאל, ג, ב) וחכם היה בספרד שפירש, אברגזריא, אדירי גזרין, לשון חיתוך ושבירה. ואמרו (סנהדרין יח ע"ב) אם תור בצפר תלג ימות, ובטיהרא בטול תאינה ידמוך, ישלח משכיה, דין הוא

יושר

עיין מלבי"ם (יהושע טו, ג) ויצא חצר אדר, כי מקדש יצא החוט לפנים, ובחצר אדר הגיע עד קו הישר.

אדירו ממנו. ועיין מנחות (נג ע"א) אמרה כנס"י לפני הקב"ה, רבש"ע החזק לי טובה שהודעתך בעולם, א"ל, טובתי בל עליך, איני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב (אבות) שהודיענו תחלה בעולם, שנאמר לקדושים אשר בארץ המה, ואדירי כל חפצי במ.

אמא

אמרו (ר"ה ז ע"א) אין מעברין אלא אדר. והוא בחינת אשה מעוברת. וכתוב אם הבנים שמחה. ולכך אמרו (תענית כט ע"א) משנכנס אדר מרבין בשמחה.

ועיין שער הכוונות (דרושי קבלת שבת, ד"א, ענין הבו לה) ר"ת של אדירים משברי ים, הוא אמי. ור"ת של אדיר במרום ה' הוא אבי. הרי כי נרמזו בו אבא ואמא.

ד"א

אמרו (ר"ה כג ע"א) וצי אדיר לא יעברנו, אמר רב, זו בורני גדולה. היכי עבדו, מייתו שית אלפי גברי בתריסר ירחי שתא, ואמרי לה, תריסר אלפי גברי בשיתא ירחי שתא וכו'. והוא בחינת ו"ק, שית אלפי גברי, ושיתא ירחא שתא.

ועיין פע"ח (שער השבת, פ"ח) אדיר במרום ה', שקאי על ז"א שיונק מסוף שערות הדיקנא.

נוק'

בחינת כלי. וכתוב (שופטים, ה, כה) מים שאל חלב נתנה בספל אדירים. ועיין עמלק המלך (שי"ז, פי"א) ושם אדיריה וכו' האמורים הם בסוד נקבה. ועיין מצת שימורים (שער התפילין) עשרה פסוקים יש בפרשת קדש, כנגד אות יו"ד שהוא במח דזעיר. ובשעת הכתיבה יכוון בר"ת של היו"ד פסוקים שעולין כמנין אדירירו"ן, שהוא יכניע לילית עם הכללות שלה שמספרם שווים.

ועיין רמח"ל (דרך עץ החיים) ולכך נאמר מה אדיר שמך בכל הארץ, זהו הכח המקבל שם הקדוש בארץ, בסוד תנו עוז לאלקים.

אדר. ופירש"י, אם בבקר יהא קור חזק עד שיהא השור קרוב למות מחמת הצינה, ובצהרים יגדל כח החום עד שיהא השור מיצל בצל התאנה מחמת החום ויפשיט עורו, כלומר יתחכך בתאינה מחמת החום. ועיין זוה"ק (שמות, קמ ע"ב) אדיר ודאי, דתברת כמה גזיזין וחילין תקיפין ונחתת לארעא ושליטת בכלא. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר קדושה משולשת פ"ט) אדירים משברי ים, משברי ים בגימט' חר"ב סוד ז' פעמים אלקים, שבהיות בז' בחינות שבירת הכלים יקראו משברי ים.

עתיק

חודש העיבור נעתק מלהיות ניסן, נעשה אדר. נעתק מריש שנה חדשה, ונעשה סוף של שנה קודמת. וזהו שורש עתיק שהוא סיפא של עולם עליון שנעשה ראש לעולם תחתון, מלכות דא"ק נעשה רישא דאצילות.

ועוד. עיין אדיר במרום (ח"א, ד"ה בחללא דגולגלתא) דע, כי על הדיקנא נאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים. וסוד הענין הוא, כי הדיקנא עומדת לאכפיא דינין ולהכניע הסט"א, וזה נמשך מן החכמה סתימאה עצמה. והוא, כי גבורות דעתיק מתלבש בח"ס, וממה נמשכין שערות הדיקנא שהם תקיפין, אך להיותם מגבורות דעתיק שהיא ראשית הגבורות, הם שולטים על כל שאר הדינין ומבסמים אותם, כי כל הכפיית הדינין אינם אלא בשרשם.

אריך

ב' אדרים יש בהם בחינה שהם חדש אחד ארוך (עיין נדרים סג ע"א).

ועוד. אריך, אורך אור - כ. ואמרו (במד"ר, בהעלותך, טו, ב) בהעלותך את הנרות, זש"ה ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. א"ל הקב"ה למשה לא בשביל שאני צריך לנרות הזהרתך על הנרות, אלא לזכותם, שנאמר (דניאל ב, כב) ונהורא עמיה שריה.

אבא

אמרו (אגדת בראשית, פי"ח, ד"ה לדור מזמור) ראה איך הקב"ה מחבב ומגדל את ישראל, שתתגלה אבותיהן בהן, שנאמר והיה אדירו ממנו, ואין אדירים אלא אבות, שנאמר לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי במ, לכך והיה

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה - להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

שאלה שויתי ה' לנגדי תמיד - קיומו למעשה

לכבוד הרב שליט"א, האם הרב יכול בבקשה להסביר כיצד לקיים את מצוות "שויתי ה' לנגדי תמיד" באופן מעשי?

תשובה**מחשבה**

א. חיצונית: לצייר ע"י כח ציור בנפש, או ציור בכתב אשורית בקלף שחור ע"ג לבן, ומידי פעם לעשות זאת בציור המחשבה, או להסתכל בקלף, עד שחוקק צורה זו באופן קבוע. ובאופן טבעי צורה זו חקוקה וקבועה במחשבתו, ומהרהר בה ברצוא ושוב פעמים הרבה ביום. וכאשר נעשה "זך" מתגלה צורה "מתוכו" ששם הוי"ה חקוק בה, ואזי עומדת לנגד עיניו תמיד מצד טבע נשמתו, וזהו שלמות כאשר מאירה כולה באור לבן. וכאשר אינו שלם, מאיר לו בגונים אחרים. עיין שער רוה"ק בתחלתו, וז"ל, אם האות הוא מצויר בין עיניו בדיו שחורה ידע שהוא עדיין בעשיה, ואם אדום הוא ביצירה, ואם לבן בבריאה, ואם לבן ומאיר ומתנוצץ הארתו הנה הוא באצילות.

ב. פנימיות: הכרה חושית במציאות השם.

ראשית: שהשם רחוק יושב בשמים וצופה במעשיו. עיין מצודות דוד (תהלים, טז, ח).

שנית: שנמצא סמוך לו לידו. והאדם נמצא בבית ה'. רמב"ם מורה נבוכים.

שלישית: שנמצא כביכול בתוכו, ושכנתי בתוכם.

רביעית: חד עמו ממש, חלק אלוי ממעל. כי חלק ה' עמו.

דיבור

ג. בדיבור. שיהא שם שמים שגור על פיו ומדבר עם קונו תדיר בכל שעה. וכן אמרו (שוחר טוב, תהלים, טז, ח) שויתי ה' לנגד תמיד, וכל ברכה שאין בה הזכרת ה' אינה ברכה, שנאמר שויתי וגוי'. ועיין רש"י שם, וז"ל, בכל מעשי שמתי מוראו לנגד עיני. ועיין שערי קדושה (ח"ג, ש"ד).

מעשה

ד. מלבד כך ראוי לו לאדם לעשות לו מזכירים שיזכירו לו את השי"ת. וכמ"ש (סנהדרין כד ע"א) אותה (ס"ת) שיוצאה ונכנסת עמו, עושה אותה כמין קמיע ותולה בזרעו, שנאמר שויתי ה' לנגדי תמיד. וכמ"ש הרמב"ם בטעם מצות מזוזה בפתח ביתו, וציצית בבגדו. ועיין מצת שימורים (שער הציצית) שויתי הוי"ה לנגדי גימט' תכלת, שתמיד צריך שיהא לנגד עיניו, ושע"י הסתכלות וראיה בציצית זוכה לראות תמיד פני שכינה לנגדו. ומעין כך אמרו בירושלמי (ברכות, פ"ב, ה"ג) על תפילין, בשעה שנכנס לביהכ"ס, עושה להן כיס של טפח ונותן על לבו, מה טעם, שויתי ה' לנגדי תמיד. וזהו במעשה.

שאלה מחשבה על משמעות האותיות בק"ש לכבוד

הרב שליט"א. לפעמים אני חושב על משמעויות אותיות כמו בקריאת שמע, א' - אלוף העולם, שנמצא ב-ח', שמונה הרקעים, ד - שם הוי"ה. האם אני בדרך הנכונה?

תשובה

מחשבות אלו הם ניצוצות של אמת. אולם למדנו רבותינו שישנם ג' חלקים. אורות, ניצוצות, כלים. ולשם כך נצרך לדבוק באופן יסודי ושיטתי ב"אור", תורה אור, לימוד יסודי ומעמיק בבחינת וקובץ על יד הרבה. וכן נצרך "כלים", עבודה מעשית מובנת ושורשית המתאימה לנפשכם הפרטית.

שאלה ספרי ר' אברהם אבולעפיה לכבוד מורי ורבי

שליט"א, הרב הזכיר כמה פעמים עבודות ע"פ ר' אברהם אבולעפיה, כגון הנשימות והנשיפות, וענין גלגולי אותיות. ר"א אבולעפיה יש לו ריבוי של ספרים, וגם שמעתי שיש דברים שאולי צריך לזהר בהם כשלומדין ספריו (דברים שדומין לקבלה מעשית ושקשורין להזכרת שמות). האם אפשר שהרב יכתוב איזה מספריו של הרב אבולעפיה הם יסודיים ליסודות ששאב הרב מהם. יישר כחם, ותודה רבה.

תשובה

א. אור השכל. אמרי שפר. חיי העולם הבא. אוצר עדן הגנוז.

ב. יש להזהר לבנות מוחין שכליים עמוקים במקביל לגלגול אותיות שזו הארה שנוגעת בלמעלה מהשכל, ובפרט גלגול שאין לו משמעות, שהוא אור "מאין תמצא"

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגיליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718..295.1245

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון: info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829